

Amberly
Wt. 4

950

Stimm

— van Lamm — he had met St. Hubert why

found & would have the wedged by much line

manly. C. did. made can find, had 1; he had met

from Dis. kept Stimm with Lamm, had 2; met

Stimm had an eye Lamm made can Lamm

had 1; he had met seen 100 in Lamm.

Amberly
Wt. 4
950
Stimm

VAN WEGE DEN KONING.

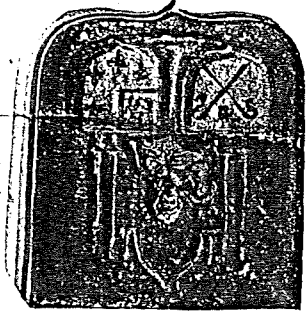
DE HOOGHE RAAD VAN ADEL, gebruik makende van de magt aan

denzelven verleend, bij besluit van den 20sten Februarij 1816, bevestigt bij

dezen de Gemeente van *Muybergen*.

ingevolge het, door haar gedaan verzoek, in het bezit van het navolgende Wapen:

Opmer van daure, blaauw met de Heubent van goud,

*van twee kleme wapentjod bren
in vordde ten weerdijde
in de vordijde, het wot blaauw
het fporer met vier kleme blaauw
en een fporer mede van daure.*

Gedaan in SRAVENHAGE den 16^{den} July 1814.

M. L. S. G. M.

TER ORDONNANTIE VAN DEN HOOGEN RAAD.

Secretaris.

J. M. W. van den Broek

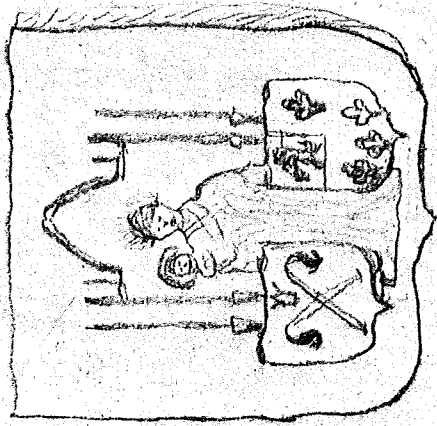
17167

N. 237

Leuven den 25 Januarij 1839

Gezien den 29^{en} Januarij 1839
De Koninklijke Commissaris
dezer

Ingevoerde besluit van 29 November 1838 A. N. 26
Commissaalblad N. 168 Afdeling van Politie
betreffende de Uwe Excellentie bij dezerover te
maken de afteekening van het wapen derer Gemeen-
te zijnde hetzelve volgens besluit van den Hoogen
Raad van Adel de dato 20^{en} February 1816.

Het wapen beladen van Laruur
met St. Hubert van Goud is
verretd met twee wapentjes beide
mede van Goud het eerste beladen
met twee Biscshops Hooven van Laruur
het tweede beladen met vier Klaver-
bladen en een Leeuw mede
van Laruur

De Burgemeester van Leuven

H. B. Buijck

Hand

De Koninklijke Commissaris van Leuven

*Gedend broch. uitgegeven
Erv. het 700-jarig bestaan
Rijst 1264-1964.*

HET WAPEN DER GEMEENTE HUIJBERGEN EN ZIJN BETREKKINGEN TOT DE PRAEMONSTRATENSER ABDIJ TONGERLOO EN DE ORDE DER WILHELMIETEN.

door **Mr. J. P. W. A. Smit,**
oud-Rijksarchivaris in Noord-Brabant.

Het tegenwoordige wapen der gemeente Huijbergen is haar bij Besluit van de Hoogen Raad van Adel dd. 20 februari 1816 „bevestigd” en wordt alsdan beschreven: „Het wapen beladen met lazuur met St. Huijbert van Goud; is verzeld met twee wapentjes beide mede van Goud; het eerste beladen met twee Bisschopsstaven van Lazuur, het tweede beladen met 4 klaverbladen en een leeuw mede van Lazuur”. Uit de bijgevoegde afbeelding sub 1, ontleend aan het Wapenboek der Nederlandse Gemeentewapens van Mr. W. J. Ba. d' Ablaig van Giessenburg, blijkt voldoende, dat het destijds geïnspireerd is op het zegel der voormalige schepenbank van Huijbergen, sub 2 hierbij gevoegd.

Het bedoelde zegel, waarvan het stempel, hoewel zeer versleten, nog ten gemeentehuize berust en vermoedelijk uit het einde der 15e eeuw dagtekent, 1) kan als volgt beschreven worden. Het stelt binnen een cirkel en onder een laat-gothiek baldakijn O.L. Vrouw voor, staande op een losse grond, gekroond, op de rechterarm het Christuskind met nimbus, met de linkerhand geleund op/of vasthoudende twee vóór haar op dien grond geplaatste wapenschilden. Van deze wapens vertoont het (heraldisch) rechts geplaatste een wapen, bestaande uit twee gekruiste kromstaven, in het hoofdpunt verzeld van een onduidelijke en moeilijk definieerde figuur. Het links geplaatste wapen is bezaaid met lelies, met een vrijkwartier, beladen met drie rechts gewende wassenaars. Het onderschrift luidt: sigillum scabinatus de Huberghen.

De rechtsbetekenis van dit zegel behoeft na hetgeen ik over dergelijke zegels reeds vroeger in het tijdschrift Taxandria publiceerde, nauwelijks verklaard. De schepenbank erkent n.l. hare onderthorigheid aan twee personen of lichamen, vertegenwoordigd door hunne wapens, en bovendien het patronaatschap der Moedermaagd, hetzij direct, omdat zij de patrones der parochie en gemeente, want beide begrippen gaan doorgaans samen, hetzij indirect, omdat zij de patrones van bedoelde personen of lichamen is.

De moeilijkheid ligt in de verklaring van beide wapens. Het dorp Huijbergen ressorteerde oudtijds onder twee grondheren, abt en convent van Tongerloo ter eenre, die de meerderheid der schepenen benoemden,

en prior en convent van Huijbergen ter andere zijde, Laatstgenoemd klooster der orde der Wilhelmiëten was in het jaar 1278 op gronden der heren van Breda en met hunne medewerking gesticht. Bij de bekende deeling dier goederen in het jaar 1287 was Huijbergen niet onder het engere Land van Breda, maar onder het Land van Bergen op Zoom gekomen, maar bij 'n paalscheiding van het jaar 1335 bleek, dat de bezittingen van het klooster en het gebied van zijne heerlijkheid zich bovendien over het aangrenzende en van de Heren van Breda en van Bergen onafhankelijk Land van Rijen uitstrekten en wel over het gedeelte, dat onder Esschen-Kalmpthout gelegen was, welke grondheerlijkheid sedert het jaar 1159 aan de Abdij van Tongerloo toekwam.

Na veel twist is in het jaar 1358 een akkoord tussen Tongerloo en de Heer van Bergen tot stand gekomen, waarbij de rechten van de eerste op het bedoelde deel van Huijbergen onverkort erkend werden. De grens bleek zelfs dwars door het erf van het klooster Huijbergen te lopen 2).

Het zou dus geen tegenspraak behoeven uit te lokken, zo gesteld werd, dat van beide wapens het ene dat van het klooster Huijbergen, het ander dat van de abdij Tongerloo voorstelt, en inderdaad wordt het (heraldisch) linkse, met een geringe wijziging, gevonden op een eind- 16e of 17e eeuws zegelstempel, hiernaast sub 3 afgebeeld), dat met een dergelijk kleiner thans berust in het Bisschoppelijk Instituut Ste Marie ter plaatse. welke kostschool in de voormalige kloostergebouwen gevestigd is.

Bij nader toezien blijkt dit stempel echter een verrassing te bevatten, want uit het onderschrift: „sigillum ordinis Sancti Guillelmi”, blijkt dat in plaats van dat van het klooster Huijbergen stempel en wapen der orde zelve gevonden zijn.

Tot goed verstand volgde hier een schets der lotgevalen der Wilhelmiëtenorde. Zij werd gesticht door Wilhelmus van Malaval, die in 1157 overleed, maar van de eerste jaren is weinig en slechts tegenstrijdigs bekend. Ten tijde van haren bloei was zij in drie provincies verdeeld, de Toscaanse of Italiaanse, waarin de hoofdzetel, met 28 onderthorige, de Franse met 14 en de Duitse met 17 kloosters of prioraten.

Eerstgenoemde schijnt vóór 1463 overgegaan te zijn naar de orde der Augustijnen. Van de derde bleef door gelijke uittocht alleen 't voornaamste klooster Grevenbroek over, dat bij de Franse provincie gevoegd werd. Ook deze laatste, voortaan de gehele orde vertegenwoordigd en waarvan de meeste stichtingen in de Nederlanden gevestigd waren, geraakte in verval en trok zich geheel uit het Zuiden terug. Van de vier ten slotte nog bestaande kloosters werden in 1784 door Joseph den Ile drie, waaronder Beveren in Vlaanderen, dat sedert geruimen tijd als het voornaamste der orde gold, gesupprimeerd. Het laatste klooster der Wilhelmiëten Huijbergen is in 1847 en de laatste monnik in 1879 overleden 4).

Men mag dus aannemen, dat bedoelde stempel langs legale weg te Huijbergen gekomen en daar achtergebleven is. Aangezien nu het daarop afgebeelde wapen in het schepenzegel van Huijbergen de heer aanduidt,

volgt daaruit, dat prior en convent zelf strikt genomen geen grondheren waren of eigenbezittingen hadden, zoals dit voor de abdij Tongerlo zal blijken, maar ten behoeve der orde beheerden. De gift van het jaar 1278 blijkt dan ook geschied aan de Provinciaal (der Franse provincie) en de overige prioren en broeders der orde tesamen.

Thans echter een nieuwe vraag; welke is de betekenis van dit wapen? Het is duidelijk, dat het meest in het oog springend deel, de leliën op het Franse koningshuis doelen; het wapen is, wat men in heraldische termen noemt: *semé de France*. Maar ook het vrijkwartier met de wassenaars is te verklaren, dank zij het zegel van de provinciaal der Franse provincie, dat in de Nationale Archieven te Parijs aan een acte van 1554 hangt en hier sub 4 gereproduceerd is 5). Het stelt de H. Wilhelmus, staande in een laat-gothiek nis met baldakijn voor, in de linkerhand een standaard, in de rechter het boek met de orderegel en de linkervoet op de helschen draak. Het figuur is gewend naar links naar een geknielde biddende persoon, die de provinciaal voorstelt. Onder de grond en de banderolle, waarop: „*sigillum domini provincie Francie ordinis sancti Guillelmi*”, is een wapen, dat beschadigd is, al ziet men nog, dat het eerste kwartier hetzelfde is als dat van het Huijbergse stempel. Het meest interessante van dit zegel is echter, dat op de standaard duidelijk een naar rechts gewende wassenaar en misschien in de plooiën nog 2 andere te zien zijn, m.a.w. dat de heilige, die vóór hij de orde stichtte, ridder geweest was, zijn eigen standaard voert met zijn eigen wapen of wat men in de 15e of 16e eeuw althans daarvoor hield. Vergeefs heb ik getracht de betekenis van het wapen verder te achterhalen, omdat zijn sterfjaar 1157 m.i. uitsluit, dat Wilhelmus zelf het zou gevoerd hebben. Zelfs is het niet onmogelijk, dat het ene 15e eeuwse en Franse vinding is 6).

Zoeven bleek het wapen op het zegel van de provinciaal van 1554 slechts bewaard, waarom ik duidelijkshalve sub 5 het geheel gelijke maar iets grotere van het contrazegel der zelfde acte afbeeld. Van dit gevierendeeld schild stellen het eerste en vierde kwartier geheel hetzelfde wapen voor met het verschil, dat de wassenaars, zoals ook op het schepen zegel van Huijbergen en dus zeer waarschijnlijk terecht naar rechts gewend zijn. De overige delen van het wapen zijn mij onverklaarbaar en doen trouwens hier weinig terzake. Ook het wassenaarszegel is dus weder een juridische formule, waardoor de orde der Wilhelmieten als be heerster der rechten van St. Wilhelmus, vertegenwoordigd door zijn wapen, in *temporalibus* hare afhankelijkheid van de Franse Koning, of om het juister uit te drukken, diens advocaatschap erkent.

Het vraagstuk, dat in de vorm van het (heraldisch) rechts geplaatste wapen in het schepen zegel van Huijbergen ter oplossing wordt voorgelegd, blijkt even interessant als de voorgaande, want, zo men stelt, dat het dat der Praemonstranser abdij van Tongerlo is, kan worden tegenoverwepen, dat dit laatste, gelijk algemeen bekend, is van goud met drie kepers van keel. Frater Waltman van Spilbeek in zijn geschiedenis van „De Abdij van Tongerlo” etc. schrijft evenwel, dat men het geschilderd vindt op tafereelen van het begin

der XVI eeuw en dat hij betwijfelt, of het veel ouder is 7). Men treft het dan ook op geen der in genoemd werk afgebeelde zegels van onthorhige schepen- of laatbanken, behalve op het 16e eeuwse van het laathof ter Elst 8), aan. Maar daarentegen trekt mijn aandacht de afbeelding van een kromstaf op de schepen zegels van Tongerlo en van Kalmphout-Essen, beide uit de 15e eeuw 9), hierbij afgebeeld sub 6 en 7¹⁰⁾ en dat wat wij hier en in het bijzonder bij het laatste op de goede weg zijn, bewijst dat op dat van Kalmphout-Essen ook twee der vreemde figuren voorkomen, die op het zegel van Huijbergen in enkelvoud en door de conservatie van het zegel slecht definiëerbaar zijn en dientengevolge in het wapen der gemeente Huijbergen de gedaante van een amandel hebben aangenomen. De Hooge Raad van Adel stond hier voor een raadsel waarvan hij de oplossing wijselijk uit de weg gegaan is door het voorwerp in zijn beschrijving niet te vermelden. De redenering verder opvatting, kan men dus vaststellen, dat, aangezien de schepenen van Tongerlo met een kromstaf, een lelie en een roos, die van Kalmphout-Essen met een kromstaf en twee andere tot heden onbekende figuren, waarover nader, en die van Huijbergen met twee kromstaven en een vier figuren, zegelen, de kromstaf de gemeenschappelijke grondheer vertegenwoordigt. Dit vindt op eigenaardige wijze bevestiging in het oudste abtszegel van 1217-1236 van Tongerlo 11), waarop de kromstaf is afgebeeld. Dat niet de abt, maar O.L. Vrouw, de patrones, dat is de ware eigenares der abdij deze staf schijnbaar voert, is een omstandigheid, die in het kader dezer studie niet ter zake doet.

Het voorwerp, dat zowel op het rechtse wapen van het schepen zegel van Huijbergen als op dat van Kalmphout-Essen naast de kromstaf gezien wordt, zou volgens het schepen zegel van Kalmphout-Essen, dat gedrukt is op een acte van 1611, bewaard in het staatsarchief te Antwerpen 12) en hier afgebeeld sub 8, een toren zijn. Het oudste exemplaar echter, uit de 15e eeuw, toont een ander stuk, dat overeenkomt met het op zichzelf onherkenbare voorwerp van Huijbergens gemeentewapen, namelijk een lantaarn. De smalle voet en de naar buiten wijzende opstaande wanden maken dit duidelijk. Dit merkwaardig stuk, in de 15e eeuw nog noodzakelijk onderdeel van het ritueel der rechtspraak was blijkbaar te Essen een eeuw later niet meer in gebruik of zelfs bekend.

Resumerende, kan dus gezegd worden, dat de twee kromstaven en de lantaarn, die op een schild in het zegel van Huijbergen gevonden worden, noch het wapen van Tongerlo noch zelfs strikt genomen een wapen in algemene zin voorstellen; het schepen zegel van Kalmphout-Essen is in dit opzicht dan ook veel correcter door een omtrek van kerkelijke ovale vorm te gebruiken. Veeleer is het ene kunstige combinatie van symbolen, waardoor de onderthorhigheid zowel van de bank van Kalmphout-Essen als die van Huijbergen aan de rechtsstijl van een deel van het voormalige marktgraafschap van Antwerpen werd gemanifesteerd. Rest nu de verklaring van het derde symbool van het schepen zegel van Huijbergen, het beeld der Moedermaagd. Ook dit geeft aanvankelijk enige moeilijkheid, omdat zowel de abdij van Ton-

gerloo, zoals trouwens de gehele orde van Praemonstret, als het klooster van Huijbergen, waarvan hier naast sub 9 het zegel is afgebeeld 13) haar als patrones erkennen.

De keus is dus bezwaartijk, zelfs indien men let op hetgeen fr. van Spilbeek opmerkt, dat Tongerlooo sedert het 2e kwart der 13e eeuw haar steeds een liefetakt in de hand geeft, hetgeen op het bedoelde schepenzegel niet het geval is, omdat men erwaart, dat ook de Wilhelmiëten haar vaak daarmede afbeelden. Naar mijn mening doelt bedoelde figuur echter niet op de beide kloosters, die immers reeds door hun eigen symbolen voldoende vertegenwoordigd zijn, maar op de parochie Huijbergen (die door de Wilhelmiëten beëdiend werd) of, hetgeen destijds op hetzelfde neerkwam, op de burgerlijke gemeente. Ik ben tot die mening gerechtigd door de talrijke gelijke gevallen bij de overige Brabantse schepenzegels.

Nu dit alles rechtgezet en verklaard is, komt het tegenwoordige wapen der gemeente Huijbergen pas goed in een vreemd daglicht te staan. Want wat zal men van het daarin officieel opgenomen beeld van Sint Huybert zeggen, nog wel met een Christuskind op de arm. Er is dus alle reden, dat zij de verbetering daarvan aanvraagt, bij welke gelegenheid ook de kleuren zullen dienen herzien. Want ook deze vormen evenals de vorm van het wapen een vraagstuk.

Leest men de beschrijving van het wapen aan het hoofd van dit artikel door, dan zal men opmerken, dat alle figuren en voorwerpen van goud of blauw zijn en allicht zich verbazen over de zeer verwonderlijke samenloop van omstandigheden. De verklaring is, dat een gegraveerd zegel, zoals het 15e-eeuwse van Huijbergen, uiteraard alleen vorm, geen kleur toont. Toen de Hooge Raad van Adel aan de hand van dit zegel een wapen moesten samenstellen, dus van een voorstelling in reliëf een gekleurde moest maken, heeft hij in zijn verlegenheid daarvoor de rijkskleuren goud en blauw genomen, onbekend als hij was zowel met lokale gebruiken als met de geschiedenis der beide daarin geplaatste wapens.

Men komt hier op een moeilijk terrein. Wat het lokale gebruik, waarop ik hier zinspeel, aangaat, laat zich de vraag aldus formuleren: stel, dat de gemeente Huijbergen uit zichzelf er toe was overgegaan het zegel van haar schepenbank, ongeacht de afkomst en betekenis der samenstellende delen, tot haar wapen aan te nemen — wat zij nimmer gedaan heeft — en dan liefst nog in een tijd, dat deze zaken en wapen leverders waren dan in het begin der 19e eeuw, welke kleuren zou zij dan hebben aangenomen?

De vraag is inderdaad subtiel en — laten wij er eerlijk voor uitkomen — nooit geheel bewijskrachtig op te lossen. Men kan hier slechts afgaan op hetgeen de tijden en landgenoten gedaan hebben, aannemend, dat deze op redelijke gronden handelden. Echter zijn bedoelde landgenoten — ik bedoel de overige gemeenten uit het Land van Bergen op Zoom, behalve enkele, niet tot een eigen wapen gekomen en die enkele wapens, zoals dat van Oudenbosch vertonen geen kleur behalve dat der hoofdstad Bergen op Zoom, dat van keel met drie zilveren of witte schuinkruizen met een accessoir drie-

koppig bergje van sinopel is. Bedoeld driekruizenwapen is dat van zijne heren, in de grond der zaak hetzelfde als dat der heren van Breda, wier landen vóór het jaar 1287, als gezegd verenigd waren. Laten wij de blikken nog wijder over het Brabantse land gaan, dan treft ons de grote meerderheid der roodwitte wapens. Het vraagstuk kan echter, omdat het aldus in het eind der 13e eeuw verplaatst wordt, scherper gesteld worden. Destijds leefde nog de herinering aan ouder bestuurs- en rechtspraakritueel en was dit wellicht zelfs nog in gebruik. Daarbij speelden de kleuren rood en wit van oudsher en noodzakelijk een rol en had Huijbergen geen andere keus 14). Dit betekent dus, dat de gemeente Huijbergen, ware zij voor de vraag gesteld, hoe zij haar wapen zou uitvoeren, waarschijnlijk diezelfde kleuren zou gekozen hebben, zij het uit saamhorigheid met het overige deel van het Markiezaat, met het derde kwartier van Brabant, waarvan de hoofdstad Antwerpen, bij welke men dezelfde kleuren kan opmerken, of met het gehele hertogdom.

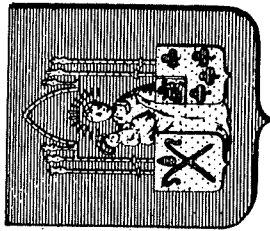
Dit rood-wit betreft echter alleen de figuur van O.L. Vrouw met het kind en het wapenveld, want de kleuren der beide kleinere wapens dienen op zichzelf beschouwd. Uit hetgeen fr. van Spilbeek, zoals boven gezegd, omtrent het wapen van Tongerlooo schrijft, blijkt, dat de kleuren der abdij in het begin der 16e eeuw rood en goud waren, zodat deze zelfde zonder bezwaar voor het rechtse wapen van het weinig ouder zegel van Huijbergen gebruikt kunnen worden. Het linkse wapen geeft meer moeite, omdat de kleuren van het eigen wapen der Wilhelmiëten onbekend zijn 15). Echter vernam ik, dat de deuren van het klooster Huijbergen oudtijds wit en blauw geschilderd waren 16) hetgeen mij de vrijheid geeft om dezelfde kleuren voor het vrijkwartier van bedoeld links wapen aan te nemen. Dat het wapen zelf van azuur, bezaaid met gouden leliën is, spreekt vanzelf.

De beschrijving van het wapen der gemeente Huijbergen zou dus als volgt kunnen luiden: van keel met de gekroonde beeltenis van O.L. Vrouw, op een grond en in een gothiek nis met baldakijn, op de rechter arm het Christuskind, alles van zilver. De figuur houdt voor het lijf naast elkaar twee wapens vast, steunende op de grond. Het rechtse wapen van goud met twee schuingestelde elkander kruisende kromstaven met de kromming naar buiten en in het hoofdpunt een lanstaarn, alles van keel. Het linkse wapen van azuur, bezaaid met leliën van goud, met een vrijkwartier van azuur, beladen met drie rechts gewende wassenaars van zilver.

Ik hoop thans bewezen te hebben, dat het wapen der beschiedene gemeente Huijbergen in belangwekkendeheid voor geen ander behoeft onder te doen, omdat daarin bewaard zijn gebleven een eigenaardige herinering aan de Praemonstratenser abdij Tongerlooo niet minder het wapen der voormalige orde der Wilhelmiëten. Het is wel niet meer van deze tijd; dat men zegelkunde en heraldiek onbeduidend acht, maar nog te veel worden zij als zaken van ornamentiek en feitelijk nooit als zaken van rechtssymboliek beschouwd. Op deze leemte de aandacht te vestigen was het voornaamste doel van deze studie.

- 1) Door de welwillendheid van de burgemeester der gemeente, de heer J. P. J. van Agtmaal, werd ik in de gelegenheid gesteld een fotografie te vervaardigen.
- 2) Het bovenstaande is ontleend aan de geschiedenis van het Wilhelmitenklooster en van het Bisschoppelijk Instituut St. Marie te Huijbergen door enige oud leerlingen 1906.
- 3) Door de welwillendheid van broeder Lambertus werd ik in de gelegenheid gesteld dit zegel te doen fotograferen.
- 4) Zie hiervoor Geschiedenis van het Wilhelmitenklooster etc. als boven.
- 5) Een gipsafdruk hiervan evenals van dat van sub 5 dank ik aan de directeur der Nationale Archieven te Parijs.
- 6) Zoveel is zeker, dat de Reggente van het Archivio di Stato te Siena, in de omtrek van welke stad het hoofdklooster van S. Antimo gelegen was, mij mededeelde, dat het wapen met de wassenaars hem geheel onbekend is, niet Sienees en hem zelfs niet Italiaans voorkomt. In het algemeen wantrouw ik het voorkomen of de authenticiteit van wapens van kloosters of niet militaire orden. Misschien doelt het op een verblijf van de stichter gelijk zijn leven verhaalt, in het H. Land of op strijd tegen de Saracenen. De moeilijkheid is des te groter, omdat als stichter ook Wilhelmus, hertog van Aquitanië, die een paladijn van Karel de Grote was en in 812 de Saracenen zou verslagen hebben, en in het bijzonder Wilhelmus IX, laatste hertog van Aquitanië, die onder invloed van de H. Bernardus eveneens monnik werd, beschouwd werden. Het wapen van deze laatste, althans van zijn land Aquitanië of van Poitou lijkt echter, zoals de bestuurder van het Departementale archief te Poitiers mij
- meldde, niet op dat van Wilhelmus de Malaval.
- 7) Fr. Waltman van Spilbeeck, de abdiij van Tongerlo, etc. 1888 pag 409.
- 8) Pag. 180 als boven.
- 9) Pag. 156 en 160 als boven.
- 10) Ik dank de beide cliché's aan de welwillendheid van dr. A. Erens, O. Praem. archivaris der abdiij.
- 11) Pag. 103 als boven.
- 12) Ik dank de reproductie aan dr. Gielens onder-rijksarchivaris te Antwerpen.
- 13) Het zegel berust in het algemeen Rijksarchief te 's-Gravenhage en de reproductie werd mij door de heer J. Smit, commies aan gemeld archief welwillend bezorgd. Volgens opgave van de directeur der Nationale Archieven te Parijs zijn van de daar berustende zegels der Wilhelmitenkloosters de meeste met de afbeelding van O.L. Vrouw versierd; n.l. van de prior der Blanc-Manteaux te Parijs van 1268 en van het klooster zelve van 1320, de prior van Val-Notre-Dame de Walincourt van 1273, 1465 en 1554 en van het klooster zelve van 1465 en de prior der proostdij van Montrouge en van Parijs van 1352.
- 14) Vergelijk het artikel van dr. J. Cuvelier, Le drapreau de la Belgique in Bulletin de la classe des lettres etc. 5e serie Tome XIII 1927.
- 15) Onderzoekingen in de bibliotheek van het Groot-Seminarie van het Bisdom Breda te Hoeven, waarin een rijk verlicht handschrift der orde en van Huijbergen afkomstig zou berusten, hebben geen resultaat opgeleverd.
- 16) Volgens mededeling van broeder Lambertus.

1.

2.

3.

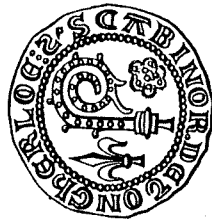
4.

5.

6.

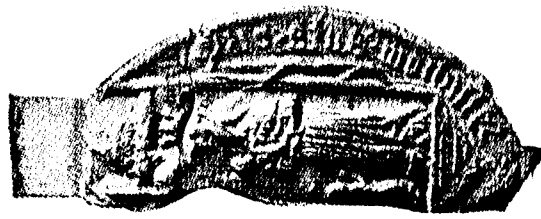
7.

8.

9.

DE HOGE RAAD VAN ADEL,

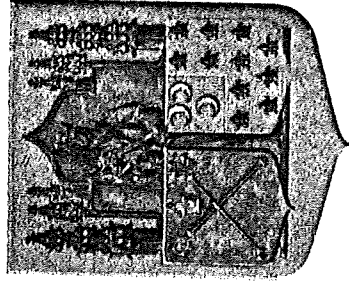
Gelet op het Koninklijk besluit van 23 april 1964, n° 18,

VERKLAART,

dat daarbij aan de gemeente *Fruybergen* verleend is het onderstaande wapen,

waarvan de beschrijving luidt als volgt:

*in azuur de gekroonde beeltenis van Onze lieve
Vrouw op een grond en in een gothieke nis met
baldekijn, op de rechterarm het Christuskind dra-
gend, alles van goud; van voren twee schilden
vasthoudend, welke op de grond rusten; rechts
van goud met twee schuingeselde, elkander*

*bruisende tromslaven, de kromming naar bui-
ten, in het schildhoofd vergezeld van een abbi-
mijter, alles van azuur; links van azuur, beooid
met malten van goud, met een vrijkwartier
van azuur, beladen met drie rechthoekige
wassenaars van zilver.*

Gedaan te 's-Gravenhage, 27 juli 1964.

DE HOGE RAAD VAN ADEL.

A. de Vries

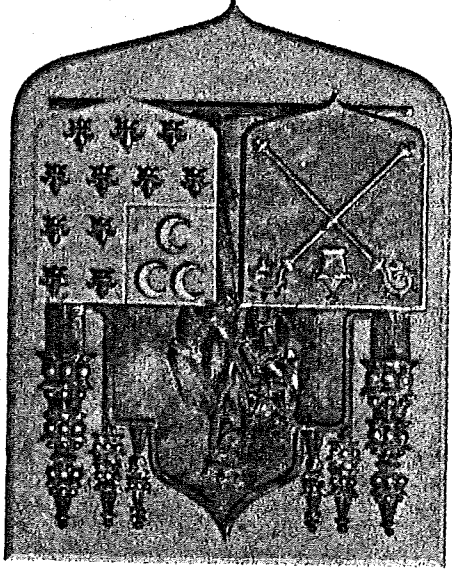
Voorzitter

A. van der Vliet

Secretaris

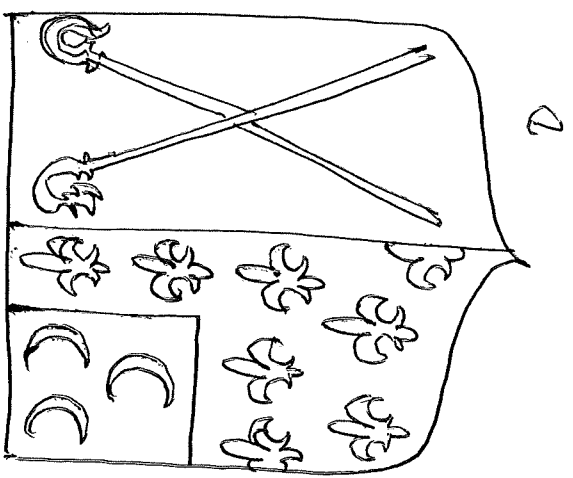
waarvan de beschrijving luidt als volgt:

in azuur de gekroonde beeltenis van Onze lieve
Vrouw op een grond en in een gothieke nis met
baldakijn, op de rechterarm het Christuskind dra-
gend, alles van goud; van voren twee schilden
vasthoudend, welke op de grond rusten; rechts
van goud met twee schuingestelde, elkander

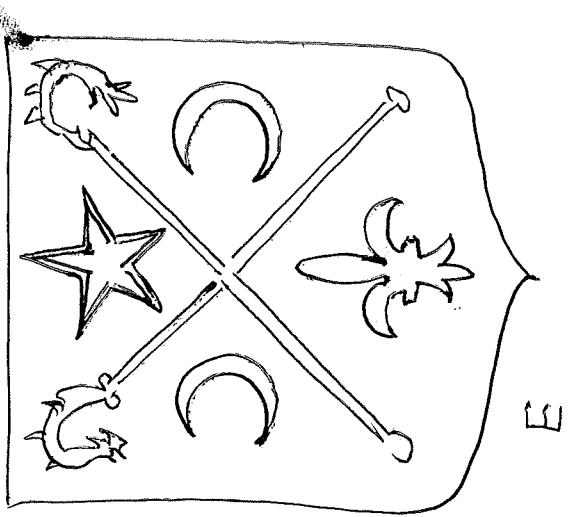

kruisende kromstaven, de kromming naar bui-
ten, in het schildhoofd vergezeld van een abts-
myter, alles van azuur; links van azuur, bezaaid
met malien van goud, met een vrijkwartier
van azuur, beladen met drie rechtgevendde
wassenaars van zilver.

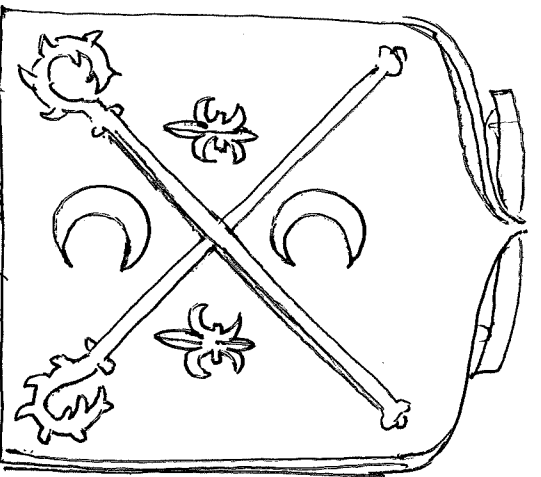
Gedaan te s-Gravenhage, 27 juli 1964.

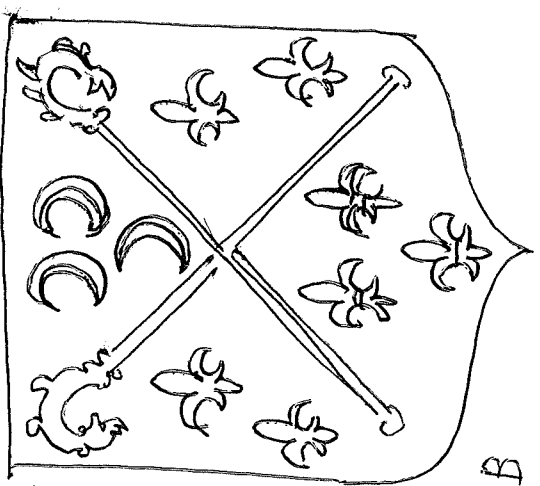
D

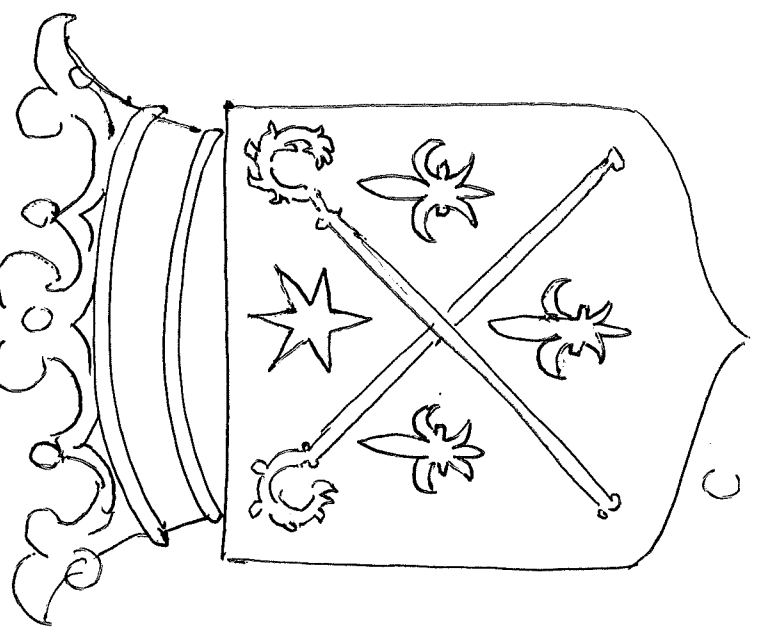
E

A

B

C